

Tomáš Sláma: Ekonomická diplomacie v 21. století

diplomová práce

posudek oponenta

Diplomant si zvolil náročné a nesnadno vymežitelné téma, což je částečně patrné i při jeho zpracování. Na druhou stranu ale považuji za vhodné ocenit snahu postihnout široké spektrum aspektů souvisejících s problematikou ekonomické diplomacie, fenoménu mezinárodních vztahů, jehož význam jednoznačně vzrůstá.

Diplomant se odvolává na některé autory, kteří poukazují na zvyšující se závažnost mezinárodních hospodářských vazeb v éře ekonomické globalizace, v době postbipolárního rozdělení světa, v době přesunu od geopolitiky k geoekonomice. Mimo jiné zdůrazňuje narůstající počet subjektů zasahujících do hospodářsko politických negociací, jak státních, tak i nestátních, nevládních. Klesající účinnost státu v ekonomice koresponduje se zánikem vestfálského systému. To vše posiluje potřebu a mnohostrannost ekonomické diplomacie.

Diplomant se zamýšlí nad teoretickými východiskem formování ekonomické diplomacie s tím, že ji zasazuje do teoretického rámce studia mezinárodních vztahů jako takových. Vzhledem k hlavnímu faktoru změn ekonomické diplomacie, ke globalizaci, se autor věnuje vymezení tohoto fenoménu světové ekonomiky a mezinárodních vztahů obecně. Vzhledem k mnohavrstvenosti procesu globalizace, k jejímu vymezení je poměrně velká část práce věnována i jejímu teoretickému ukotvení, což je velmi složitý a často rozporuplný úkol. Je potěšující, že autor uvádí mnohé definice a z toho vyplývající časové zařazení od téměř obskurního 16. století až po konec 20. století. Ke cti autora předkládané práce - činí tak poměrně diplomaticky.

Dalším úkolem bylo vymezení státu jako subjektu i jako entity. Ovšem vzhledem k nárůstu i dalších aktérů mezinárodních vztahů se diplomant věnuje i ostatním kategoriím nestátních účastníků.

Jako příklad přenesení ekonomické diplomacie na globální úroveň má sloužit existence a fungování WTO, čemuž autor věnuje samostatnou část, včetně rozšíření agendy o další témata. Shledávám jako důležité, že je zde zmíněno uruguayské kolo GATT a dohody, jež otevřely ekonomickou cestu globalizaci, TRIMs, TRIPs.

Konkrétní poznámky:

8/1 - není mi jasné, zda „economic statecraft“ je chápána jako nástroje a schopnost prosazovat své ekonomické zájmy, resp. své zájmy ekonomickou silou, či zda autor ji vymezuje jako agendu jednání

10/1 - mezinárodní politická ekonomie se sice zaměřuje na strukturální faktory světové ekonomiky, ale nemůžeme pod tímto označením chápat standardizační organizace, spíše segmenty a odvětvovou strukturu světové ekonomiky

25/3 - ad negociační strategie: *integrativní* nesleduje jen společný zisk, ale na principu věžňova dilematu upřednostňuje kooperativní strategii, jež maximalizuje zisk pro všechny participující, a to ne z altruismu, ale z vědomí nebezpečí vyšší ztráty při individuálním postupu

analogicky *distributivní strategie* nemusí být zvolena jen v případě egoismu, ale při různých typech účastníků a netransparentních institucích je vhodnější včasné či dokonce a priori rozdělení (vymezení) zájmů, což nakonec nemusí vést pouze k zisku jedné strany! - ostatně 26/2 to dokazuje!

34/3 - S.Strange: nejen nové formy mezinárodních vztahů, diplomatických vztahů, ale i samotná změna podstaty diplomacie - přesto ale nejde jen o pokles role státu v mezinárodních vztazích, nýbrž i nadále existují státy, jež prostřednictvím ovládnutí 4 základních oblastí (výroby, financí, znalostí a bezpečnosti) určují vzájemné vztahy mezi ostatními státy, jsou schopny ovlivnit i vývoj trhu, trhů - jsou tedy hegemony (States, Firms and Diplomacy, 1992)

80/2 - rozrůstající agenda ekonomické diplomacie musí dnes, ale hlavně do budoucna zahrnovat i jistou standardizaci lidských práv a jejich vymáhání, což sice nebyla zmiňovaná causa USA a Afganistan po sovětské invazi 1980 (26/3), ale spíše příklad Libye, Iráku atp.

Celkově k práci:

Diplomant odvedl slušný kus práce, především na poli teoretického vyjasňování problematiky, vzhledem ale k jisté interdisciplinaritě tématu je těžké posoudit, nakolik je předkládaná práce vyčerpávající. Spíše bych se přikláněla k názoru, že se jedná o celkem fundovaný příspěvek do diskuse.

Práce má poněkud netradiční formální strukturu (nečíslování kapitol), značení stránek je podivuhodné (začínat číslem stránky od 0 je opravdu zcela „autorské“, uvedení čísel vlevo u pevného hřbetu také hovoří samo za sebe), rozsah práce (84 stran textu) je evidentně upraven (velikost fontu neodhadnu, ale formát 23x59 také neodpovídá normostránce), nepodařilo se odstranit překlepy... Nicméně jsem přesvědčena, že se jedná pouze o přehlédnutelné formální nedostatky, a to i přesto, že se někde informace více či méně opakují (např. str.36-38 týkající se globalizace obsahují informace uvedené již na str.29-30).

Celkově se jedná o zajímavý pohled na velmi živé téma, opakují, těžko vymezitelné téma a zatím nepřiliš frekventované téma. Práci **doporučuji k obhajobě** a dle průběhu obhajoby navrhuji klasifikaci **velmi dobře-dobře**.

V Praze dne 29.1.2006

PhDr. Irah Kučerová, PhD.